

УДК 821.111'22

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/48-2-19>**Людмила СОЛОЩУК,**

orcid.org/0000-0003-2934-7721

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філологіїХарківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(Харків, Україна) lsolo@ukr.net**ДИСКУРСИВНА ОСОБИСТІТЬ «ДЕТЕКТИВ – АМАТОР»
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ А. КРІСТІ)**

У статті з'ясовано сутність дискурсивної особистості «детектив-аматор» на матеріалі творів А. Крісті, де головними персонажами виступають Міс Марпл та Еркюль Пуаро. На основі аналізу вербальних та невербальних компонентів комунікації, якими детектив-аматор оперує у ядерній та неядерних зонах свого дискурсивного оточення, встановлено тип дискурсу, у межах якого діє детектив-аматор. Його визначено як дивергентний дискурс. Дивергентний дискурс межує з інституціональним (офіційним) типом дискурсу, у якому модифікуються чинники формального та неформального спілкування, урахування яких у єдиному просторі надає можливість створення цілісної картини щодо дискурсивної діяльності детектива-аматора. Статусна позиція детектива-аматора у дивергентному дискурсі закріплена не офіційними інституціями, а придбана цими мовцями завдяки особистим високоінтелектуальним здібностям, схильністю до аналізу та синтезу, вмінню врахувати особливості комунікативної поведінки співрозмовника у всіх зонах дискурсивного оточення, чому сприяє дивергентний спосіб мислення детектива-аматора. Враховується роль невербальних компонентів комунікації, які у взаємодії з вербальними компонентами сприяють створенню певного типу дискурсивної особистості – детектива-аматора. Детектив-аматор проявляє стриманість на вербальному та невербальному рівнях комунікації, хоча у ядерному колі дискурсивного оточення вербальні та невербальні компоненти комунікації у мовленні детектива-аматора мають більшу ступінь різноманітності та емоційної забарвленості порівняно з їхніми характеристиками у неядерних зонах дискурсивного оточення. Дослідження дискурсивних практик окремих особистостей у різних соціальних сферах сприятиме подальшій розбудові теорії дискурсу.

Ключові слова: вербальний компонент комунікації, детектив-аматор, дискурсивна особистість, дивергентний дискурс, невербальний компонент комунікації.

Lyudmila SOLOSCHUK,

orcid.org/0000-0003-2934-7721

Doctor of Philology, Professor,

Professor at the Department of English Philology
Kharkiv National University named after VN Karazin
(Kharkiv, Ukraine) lsolo@ukr.net**THE DISCURSIVE PERSONALITY «AMATEUR DETECTIVE»
(ON THE BASIS OF THE NOVELS OF A. CHRISTIE)**

In the article the essence of the discursive personality of the «amateur detective» is established on the basis of the novels of A. Christie, where the main characters are Miss Marple and Hercule Poirot. On the basis of the analysis of verbal and non-verbal communicative components, which the amateur detective operates in nuclear and non-nuclear zones of his discursive surrounding, a type of discourse has been established within which the amateur detective operates. It is defined as a divergent discourse, that is the discourse which adjoins the institutional (official) one. The factors of formal and informal communication are modified in the divergent discourse treating which as a single space provides an opportunity to create a holistic picture of the discursive activities of an amateur detective. The status of an amateur detective is not fixed by official institutions. It is acquired by these speakers due to personal high intellectual abilities, propensity for analysis and synthesis, ability to take into account the communicative behavior of the partners in all zones of the discursive surrounding which is ensured by a divergent way of thinking of an amateur detective.

The role of non-verbal components of communication is taken into account, which in interaction with verbal components contribute to the creation of a certain type of a discursive personality – amateur detective. The amateur detective demonstrates conservatism at the verbal and non-verbal levels of communication though in the nuclear zone of his surrounding verbal and non-verbal communicative components in the speech of an amateur detective possess a higher level of diversity and emotional colouring in comparison with their characteristics in the non-nuclear of his surrounding. The research of the discursive practice of certain personalities in various social sphere contributes to the further development of the discourse theory.

Key words: verbal communicative component, detective-amateur, discursive personality, divergent discourse, non-verbal component.

Постановка проблеми. Людина як особистість привертає увагу сучасних вчених з точки зору її мовних, мовленнєвих і комунікативних здібностей. Мова людини є її візитною карткою. Вона несе інформацію про різні риси особистості і говорить про її походження, вік, професію, освіту, інтелект тощо» (Сєдов, 2004: 85). Вчення про мовну особистість набуває все більшої популярності і веде до концентрації уваги в дослідженнях на суб'єктах комунікації, а не тільки на мовних засобах (Бацевич, 2004; Карасик, 2002; Караулов, 2007; Куранова, 2017, 2018; Романченко, 2019; Петлюченко, 2009, 2017; Самчук, 2021). У центрі нашого дослідження постає дискурсивна особистість (Солошук, 2006), аналізу якої притаманна неоднорідна гносеологічна основа. Загалом сфера аналізу дискурсивної особистості визначається мобільністю та різноманітністю, своєрідним ядром, у якому сходяться сучасні та класичні тенденції соціально-нормативних практик щодо використання різноманітних концепцій щодо інтерактивності комунікативного процесу. Після домінування структуралістських теорій щодо пошуку сенсу спілкування (Бахтер, 2016), дискурсивний аналіз сформувався як міждисциплінарний простір, у якому узгодилися гносеологічні теорії прагматики та соціології (Suciū, 2019).

Аналіз досліджень. Уведене нами поняття «дискурсивна особистість» розширює межі поняття «мовна особистість», відбиваючи індивідуальну здатність мовної особистості гнучко реагувати на комунікативне оточення, враховувати всі компоненти не тільки мовного, але й немовного характеру, з яких складається комунікативний процес та які впливають на його течію (Солошук, 2006). Урахування ролі невербальних компонентів комунікації на сьогоднішньому етапі антропоцентрично спрямованих мовознавчих розвідок стає невід'ємною частиною створення об'єктивного уявлення про різні типи дискурсивних особистостей, на комунікативну діяльність яких накладає відбиток тип дискурсу, у якому вони діють. Кінесичні, проксемічні та просодичні комунікативні компоненти взаємодіють з вербальними (Серякова, 2012; Soloshchuk, 2020) за певними принципами у залежності від типу дискурсивного оточення, у якому дія дискурсивна особистість.

Дискурсивне оточення охоплює комунікативних партнерів дискурсивної особистості, із якими вона вступає у комунікативні відношення протягом свого життя. Воно не є однорідним і сталим щодо кількості комунікативних партнерів, які, насамперед, залежать від соціальної й комуні-

кативної активності самої особистості. Комунікативне оточення, центром якого є дискурсивна особистість, представлено ядерної та неядерними зонами (маргінальною й периферійною). До ядерної зони входять постійні комунікативні партнери дискурсивної особистості (члени родини, близькі друзі та колеги, з якими дискурсивна особистість підтримує постійний соціальний і, як наслідок, комунікативний зв'язок, таким чином набуваючи дискурсивного досвіду у ставленні до них. У маргінальній зоні перебувають відносно постійні комунікативні партнери (далекі родичі, знайомі, колеги, контакти з якими є рідшими та менш регулярними). У периферійну зону входять партнери, з якими відбуваються випадкові комунікативні контакти через різноманітність суспільно-соціального життя індивіда (Soloshchuk, 2020).

У сучасному мовознавстві превалює визначення дискурсу як «багатоаспектної когнітивно-комунікативно-мовної системи-гешталту, яка визначається сукупністю таких аспектів, як конструювання сенсів, формування ідей і переконань (когнітивний аспект), взаємодія комунікантів у певних соціально-культурних контекстах / ситуаціях (соціально-прагматичний аспект) і використання знаків, вербальних і паравербальних» (Шевченко, 2018). **Об'єктом** цієї розвідки стає дискурсивна особистість «детектив-аматор» (на матеріалі творів А. Крісті), а саме такі персоналії як Міс Марпл та Еркюль Пуаро. Лінгвальні аспекти діяльності особистостей, залучених до детективної активності, вже ставали об'єктом дослідження (Гвоздева, 2009; Кривцова, 2021). Розбудова теорії щодо типів дискурсивних особистостей, які діють у континуальному дискурсивному просторі, є внеском в упорядкування множини визначень поняття «дискурс». **Предметом** нашої розвідки є аналіз типу дискурсу, у межах якого діє детектив-аматор, що відображається у взаємодії вербальних та невербальних компонентів комунікації, які дискурсивна особистість використовує в ядерній та неядерній зонах свого дискурсивного оточення, що дає можливість розкрити нові характеристики цього об'єкта. **Метою** дослідження є встановлення та характеристика типу дискурсу, у якому представлено діяльність детектива-аматора, та виявлення специфіки його вербальної та невербальної поведінки як дискурсивної особистості, яка діє у різних зонах дискурсивного оточення. Вважаємо розвідки такого типу **актуальними** з огляду на необхідність дослідження дискурсивних практик у певних соціальних сферах, де типи дискурсу

виступають як комунікативно-прагматичні зразки мовленнєвої діяльності, тобто вони репрезентують свої сфери спілкування, для яких характерним є набір взаємозумовлених змінних складових. До них належать соціальні норми та конвенції, ситуативний контекст, соціальні відносини і ролі мовців, ступінь знайомства співрозмовників, склад учасників комунікації, рівень формальності та ін. (Сухих, Зеленська, 1998). Тобто дискурс потенційно містить типове уявлення про типові моделі мовленнєвої поведінки та набір мовленнєвих дій і жанрів, специфічних для певного типу комунікації. Соціальні сфери, відповідно, поділяються на дві групи: формальну і неформальну. На відміну від побутової сфери, формальна сфера передбачає високий рівень формалізованості комунікації, жорстку необхідність дотримання норм, зумовлену принципом кооперативності під час розв'язання спільних завдань, асиметричні соціальні відносини, тобто наявність ієрархії в стосунках.

Результати дослідження. Спираючись на класифікацію І.П. Сусова та С.О. Аристова (Сусов, Аристов, 1998) з врахуванням моделі комунікативної дії, яка містить ситуативний контекст як місце здійснення спілкування, адресанта й адресата як учасників спілкування, тему та мету спілкування, канал зв'язку, тональність і системотвірні чинники мовної комунікації як типологічні ознаки цієї моделі, доцільним для аналізу дискурсивної поведінки мовця свого часу було виділення таких типів діалогічного дискурсу, як інституціональний (передбачає діалогічне спілкування, яке відбувається в професійно-діловій сфері, де один або обидва учасники мають формально закріплений професійно-діловий статус, що переводить спілкування в ранг офіційного, метою якого є розв'язання ділових проблем, зумовлених тематикою певних інституційно-виробничих сфер) та побутовий тип (представляє діалогічне спілкування в побутовій сфері, що дає підстави характеризувати спілкування як неофіційне, метою якого є вирішення питань повсякденного життя мовців).

Маємо відзначити, що при визначенні типу дискурсу, у межах якого діє детектив-аматор, його не можна у повній мірі віднести ані до першого вище згаданого типу дискурсу, ані до другого. Адже враховуючи характеристики інституційного дискурсу, зауважимо те, що хоча детективи-аматори ведуть професійно-ділову діяльність – пошук злочинців, вони не мають офіційно закріпленого статусу для здійснення такої діяльності. У межах побутового типу дискурсу представлено проблеми, які пов'язані із вирішенням питань повсяк-

денного життя мовців, що також не повною мірою включає діяльність детективів-аматорів, які є неформальними представниками професії «детектив» і мають, безумовно, ознаки професійних компетенцій. Люди відчувають з ними комфорт і довіряють свої найпотаємніші секрети. Від них очікують здатності відмовитися від стереотипних способів мислення, від однозначності у досягненні мети, від «чорно-білих» істин у процесі пошуку злочинця. Вони здатні ефективно використовувати свої «маленькі сірі клітини» (Christie, 1926: 86) для викриття брехні та подій, що призвели до злочину. Для вирішення проблеми викриття злочинця вони ведуть «віроподібний» пошук у всіх напрямках, що часто призводить до оригінальних шляхів при встановленні істини. У цьому разі йдеться про дивергентне мислення. Дж. Гілфорд був першим, хто увів у обіг поняття «конвергентне» та «дивергентне» мислення (Guilford, 1967). «Дивергентний» розум орієнтований на пошук інноваційних шляхів для досягнення поставленої мети. Саме таким чином діють детективи-аматори, які, з одного боку, не мають офіційного статусу для ведення пошуку злочинців, з іншого – мають здібності спостерігати, аналізувати, порівнювати, прораховувати ситуацію, моделювати її, класифікувати факти, виявляти необхідну інформацію, обирати найефективніші шляхи вирішення проблеми, доходити висновків і обґрунтовано їх доводити. Діючи у неофіційній сфері, вони вирішують професійно спрямовані завдання, тобто у дискурсі їхньої діяльності поєднуються властивості, які є характерними і для офіційного, і для неофіційного типів дискурсів. Виникає потреба у розширенні типів дискурсу, який у нашому випадку представляємо як дивергентний дискурс, тобто дискурс, у якому модифікуються чинники формального та неформального спілкування, урахування яких у єдиному сегменті створює адаптаційні можливості для подолання мозаїчності при аналізі дискурсивної діяльності детектива-аматора.

Дослідження дискурсивних практик детективів-аматорів у різних колах їхнього дискурсивного оточення дає підґрунтя для характеристики їхньої діяльності. Ядерне коло дискурсивного оточення детектива-аматора є досить вузьким. Вони однаки, які допускають у це коло обмежену кількість людей, що звільняє від обов'язків перед іншими та дозволяє підтримувати певний рівень об'єктивності щодо загадкових подій, які майже постійно трапляються навколо них. Вони – особистості, які володіють гострим розумом і здібностями добувати інформацію, розмірковувати і

робити висновки. Вони відчувають найвище задоволення від ігор розуму, які може дозволити собі людина з дивергентним мисленням. При цьому якщо Міс Марпл не демонструє свою перевагу на відкритому вербальному рівні, Еркюль Пуаро відкрито характеризує свої здібності як «*magnifique*», він вважає себе «*the best*», його ім'я – це його візитівка, він – видатний Еркюль Пуаро. Детектив не лицемірить, коли заявляє про свою надприродність, він і справді впевнений у своїх здібностях, про що постійно заявляє Артуру Гастінгсу, який, по суті, є єдиним представником ядерної зони дискурсивного оточення Еркюля Пуаро:

1) *Hastings, why should I be the hypocrite? To blush when I am praised and say, like you, 'It is nothing. I have the order, the method, and the psychology. There, I admit it, I am the best. I am Hercule Poirot* (Christie, 1926).

І це не підвищення себе над іншими. Це об'єктивна оцінка знань та вмінь, що надає детективам-аматорам необхідний статус для ведення розслідування, який в інституціональному дискурсі закріплюється на адміністративному рівні. У той же час слід зазначити, що у цьому колі спілкування для детективів-аматорів характерним є кооперативне налаштування на спілкування, люб'язні манери, позитивні емоції, що відображається на вербальному та невербальному рівнях. Характерною ознакою у спілкуванні із Гастінгсом для Еркюля Пуаро, наприклад, є майже постійне використання словосполучення «*mon ami*» при звертанні до Гастінгса:

2) «There, mon ami, you will be of great assistance to me». I was pleased with the compliment (Christie, 1920).

Міс Марпл майже постійно використовує лексему «*dear*» при звертанні до осіб, які є включеними до її ядерного оточення, особливо коли мова йде про новини або плітки, які стосуються місцевого суспільства:

3) «Be a secretary to an unmarried man!» said Miss Wetherby in a horrified tone.

«Oh! My dear», said Miss Marple, «I think married ones are the worst. Remember poor Mollie Carter».

«Married men living apart from their wives are, of course, notorious», said Miss Wetherby.

«And even some of the ones living with their wives», murmured Miss Marple. (Christie, 2008).

Під час розмови з подругою, яка розповідає новини жакливим тоном (in a horrified tone), Міс Марпл звертається до неї «Моя дорога» (oh, my dear) перед тим, як висловити свою думку, тим самим налаштуваючи її на подальше відверте

спілкування, яке у перспективі надає Міс Марпл можливість отримати необхідну інформацію. І, дійсно, Міс Уезербі збирається продовжити розмову далі. Для створення сприятливої для відвертої розмови атмосфери залучено невербальні засоби, а саме просодичні – Міс Марпл понижує голос, розмовляє майже пошепки, таким чином не відволікаючи свою співрозмовницю від теми спілкування.

У діалогах Еркюля Пуаро та Гастінгса складаються відносини «вчитель-учень»: детектив роз'яснює особливості власної методики, проводячи для Гастінга своєрідні лекції. Роз'яснюючи все на вербальному рівні у досить примітивному вигляді, Еркюль Пуаро на невербальному рівні демонструє приязне ставлення до нього, про що свідчать його посмішки, спокійний тон тощо:

4) «← And then?»

«And then», said Poirot. «We will talk! Je vous assure, Hastings – there is nothing so dangerous for anyone who has something to hide as conversation! Speech, so a wise old Frenchman said to me once, is an invention of man's to prevent him from thinking. It is also an infallible means of discovering that which he wishes to hide. A human being, Hastings, cannot resist the opportunity to reveal himself and express his personality which conversation gives him. Every time he will give himself away».

«What do you expect Cust to tell you?» Hercule Poirot smiled.

«A lie», he said. «And by it, I shall know the truth!» (Christie, 1936).

У ядерному колі дивергентного дискурсу з цілком створення приязної атмосфери використовуються проксемічні компоненти (*Miss Marple leant forward eagerly*), а саме – скорочення дистанції, ініційоване мовцем для підтвердження своєї зацікавленості та дружніх намірів:

5) «Don't you think so, Len? I mean his coming forward to give himself up looks like that».

Miss Marple leant forward eagerly.

«He gave himself up, you say?»

«Yes».

«Oh!» said Miss Marple, with a deep sigh. «I am so glad – so very glad» (Christie, 2008).

У неядерних зонах дискурсивного оточення детектива-аматора зазвичай перебувають поліцейські, свідки, підозрювані. У спілкуванні із поліцейськими колегами детективи-аматори проявляють певну зневагу до них через відсутність методики у їхній діяльності, підкреслюючи, що маючи з ними одну й ту саму інформацію, поліцейські не завжди можуть її проаналізувати таким чином, щоб отримати бажаний результат:

6) «Every fact that I know is in your possession. You can draw your own deductions from them. This time it is a question of idea» (Christie, 1920).

Натомість детектив-аматор повсюдно акцентує увагу на своїх принципах роботи та дотичних методах розслідування. Еркуль Пуаро, наприклад, заявляє:

7) «I am old-fashioned. I use the old methods. I work only with the little grey cells» . «[...] I am disappointed in Japp. He has no methods!» (Christie, 1920).

У неядерних зонах спілкування використовується нейтрально забарвлена лексика, прості граматичні конструкції, відсутня спеціальна термінологія, яка характерна при здійсненні пошуку необхідної інформації. Невербальна наповненість та емоційна напруженість реплік детектива-аматора є мінімізованою. Емоції у маргінальному колі зводяться в основному до демонстрації своєї інтелектуальної вищості. Міміка, жести, просодичне оформлення мовлення сповнені іронії у бік поліції. На досить примітивному рівні, з долученням елементів комічності та іронії, Еркюль Пуаро пояснює принципи відбору та аналізу доказів колезі-поліцейському:

8) «*Those of importance we will put on one side; those of no importance, pouf!*» – *he screwed up his cherub-like face, and puffed comically enough – «blow them away!»* (Christie, 1920).

Детектив-аматор може знайти спільну мову із людьми з усіх верств суспільства, обов'язково приймаючи до уваги вік та рівень інтелекту свого співрозмовника. У спілкуванні з підозрюваними (периферійна зона дискурсивного оточення) стриманість у вербальній та невербальній поведінці дозволяє запобігти уведенню підозрюваних у стан стресу і навіть підштовхнути їх до розповіді про деталі злочину. Для цього детектив ретельно підходить до конструювання кожного діалогу із підозрюваним з чітким розумінням, яку інформацію потрібно здобути у діалозі, який зазвичай будується за моделлю «діалог на рівних», а не діалог «детектив-допитуваний». Детектив-аматор проявляє ввічливість, м'якість, розуміння до партнера по комунікації, прихильність до нього, активно використовуючи тактильні дотики, погладження, простягаючи руки до співрозмовника, інтонаційне забарвлення при цьому є спокійним, беземоційним. Цьому також сприяє використання вступних та вставних фраз на кшталт *I'm afraid, I suppose, I dare say, as a matter of fact, you see тощо*, які роблять бесіду, з точки зору підозрюваного, невимушеною, але є тим інструментом, який детектив застосовує, щоб притупити пиль-

ність підозрюваного і мати керуючий вплив на нього та значний контроль над результатами розслідування. Вираз обличчя детектива описується як непроникний (*the other could have had no clue as to what thoughts were passing in that mind 44*), вигляд задумливий, абсолютно не виразний (*she looked at him thoughtfully for some minutes; his face was completely expressionless*). Детектив-аматор ретельно збирає кожну історію і у кінці розслідування перетворює їх у майстерну розповідь: він не просто називає ім'я злочинця, а розповідає історію вбивства. І цей монолог має фактологічний та безапеляційний характер, він насичений різноманітними стилістичними засобами, ідіомами, повторами, складними граматичними конструкціями, які створюють ефект високої інтелектуальності та освіченості дискурсивної особистості «детектив-аматор».

Таким чином, враховуючи, що сучасні підходи до дослідження дискурсу та його типів знаходяться у процесі формування та пошуку єдності у визначенні цього поняття, відзначимо, що аналіз дискурсу надає можливість розкрити різні типи взаємодії мовців у суспільстві, виявити правила та закони, якими користуються певні особи, яких можна розглядати як представників певного соціального класу, групи, професії тощо. Поняття дискурсивної особистості, яке є комплексним когнітивно-комунікативним феноменом, активно використовується в сучасній науці про мову, який вимагає підключення до аналізу як вербальних, так і невербальних чинників.

Висновки та результати. Детектив-аматор є неформальним представником професії «детектив» і має ознаки професійних компетенцій для ведення розслідування злочину, яке є процесом когнітивно вимогливим. Підґрунтя для ведення такої діяльності та статус, який дозволяє вести розслідування, детектив-аматор отримує не від офіційних органів, а здобуває завдяки особистим здібностям спостерігати, аналізувати, порівнювати, прораховувати ситуацію, моделювати її, класифікувати факти, виявляти необхідну інформацію, обирати найефективніші шляхи вирішення проблеми, доходити висновків і обґрунтовано їх доводити. Вміння нестандартно мислити, використовувати інноваційні підходи та оригінальні шляхи при встановленні істини дають підстави характеризувати його мислення як дивергентне, а тип дискурсу, у якому діє детектив-аматор, визначаємо як дивергентний дискурс, тобто такий тип дискурсу, у якому професійно спрямовані завдання вирішують особистості, які не мають офіційного статусу у загальному сенсі цього слова

(тобто він не є закріпленим на адміністративному рівні). Вони отримують його завдяки своїм здібностям, розуму, високому інтелектуальному потенціалу, завдяки дивергентному способу мислення. Для нього характерною є точна орієнтація у комунікативному просторі на вербальному та невербальному рівнях. У неядерних колах свого дискурсивного оточення для детектива-аматора характерна нейтральність у використанні вербальних та невербальних компонентів комунікації для запобігання витoku інформації, якою вони володіють, ступінь контрольованості спілкування є найвищою, норма реакції на репліки співрозмовника є чітко розрахованою. У ядерному колі

свого оточення детектив-аматор через вербальні та невербальні компоненти комунікації, які мають більшу ступінь різноманітності та емоційної забарвленості порівняно з їх характеристиками у неядерних зонах дискурсивного оточення, створює імідж друга-лідера, якому можна довіряти і на думку і дії якого можна покладатися.

До **перспектив** подальших наукових розвідок належить дослідження дискурсивних практик окремих особистостей у різних соціальних сферах з урахуванням гендерних та вікових аспектів, що сприятиме подальшій розбудові теорії дискурсу у цілому та теорії дискурсивних особистостей зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 344 с.
2. Гвоздева А. В. Лингвокультурный образ детектива : автореф. дисс. ... к. филол. н. Челябинск, 2009. 23 с.
3. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепт и дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 474 с.
4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. М. : Изд-во ЛКИ. 2007. 261 с.
5. Кривцова Ю. П. Авторская реализация лингвокультурного типажа «английский детектив» в романе К. Исигуро «When We Were Orphans» («Когда мы были сиротами»). *Филологические науки. Вопросы теории и практики Philology. Theory & Practice*. 2021. Том 14. Выпуск 3. С. 804–809.
6. Куранова С. І. Перспективи дослідження публічної мовної особистості в аспекті жанрової та реєстрової теорії. *Мовознавство*. 2017. № 5. С. 42–54.
7. Куранова С. І. Тактики та прийоми мовленнєвої діяльності як компонент моделювання дискурс-портрета мовної особистості. *Мова: класичне – модерне – постмодерне*. 2018. Випуск 4. С. 33–47. URL: <https://philpapers.org/archive/KUR-16.pdf>
8. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти: монографія. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 541 с.
9. Петлюченко Н. В. Просодичні та кінетичні параметри мовлення харизматичного політичного лідера. *Львівський філологічний часопис*. 2017. № 1. С. 61–65.
10. Петлюченко Н. В. Харизматика: мовна особистість і дискурс : монографія. Одеса : Астропринт, 2009. 464 с.
11. Самчук Л. С. Мовна особистість як категорія соціальної філософії : дис. ... канд філософ. наук. Одеса, 2021. 185 с. URL: <https://pdpu.edu.ua/doc/vr/2021/samchuk/dis.pdf>
12. Седов К.Ф. Дискурс и личность: Эволюция коммуникативной компетенции. М. : Лабиринт. 2004. 320 с.
13. Серякова И.И. Невербальный знак коммуникации в англоязычных дискурсивных практиках. Киев : Издательский центр КНЛУ. 2012. 280 с.
14. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : Константа. 2006. 300 с.
15. Сусов И.П., Аристов С.А. Коммуникативно-когнитивная лингвистика и разговорный дискурс. URL: <http://homepages.tversu.ru/~susov/Aristov.htm>, 1999. 11 с.
16. Сухих С.А., Зеленская В.В. Прагмалингвистическое моделирование коммуникативного процесса. Краснодар: Изд-во Кубан. ун-та, 1998. 276 с.
17. Шевченко И. С. Интерсубъективность в категориях дискурса. *Любовь к слову: филологические заметки в честь юбилея профессора В.А. Кухаренко: сборник научных статей*. Одесса : КП ОМД, 2018. С. 268–275.
18. Baxter J. Positioning language and identity. 2016. URL: <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315669816.ch2>
19. Guilford J. P. The Nature of Human Intelligence. 1967. <https://vikent.ru/enc/1802/>.
20. Soloshchuk L. V. The Processes of Diversification of the Non-verbal Communicative Components in the Modern English Discourse. *Cognition, communication, discourse*. 2020, № 21, pp. 50–60. URL: <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home> <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2020-21-04>
21. Suciú L. Advances in Discourse Analysis. 2019. InfoTech. 118 p.

REFERENCES

1. Batsevich F. S. Osnovy komunikativnoi lnhvistyky. [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv, 2004, 344 p. [in Ukrainian].
2. Hvozdeva A. V. Lingvoculturnyy obraz detectiva: avtoref. diss. ... k. filol. n. [The linguocultural image of the detective: abstract of the dissertation of the candidate of sciences in Philology]. Chelyabinsk, 2009, 23 p. [in Russian].
3. Karasik V. I. Yazykovoy krug: lichnost, kontsept i diskurs. [Language circle: personality, concept and discourse]. Volgograd : Peremena, 2002, 474 p. [in Russian].

4. Karaulov Yu. N. Russkiy yazyk i yazykovaya lichnost. [The Russian language and linguistic personality]. Moscow : LKI Publishing House. 2007, 261 p. [in Russian].
5. Krivtsova Yu. P. Avtorskaya realizatsiya lingvokulturnogo tipazha "angliyskiy detektiv" v romane K. Ishiguro "When We Were Orphans" ("Kogda my byli sirotami"). [The authors implementation of the linguocultural type "English detective" in K. Ishiguro's novel "When We Were Orphans"]. Philological Sciences. Questions of theory and practice Philology. Theory & Practice. 2021, Volume 14, Issue 3, pp. 804–809 [in Russian].
6. Kuranova S.I. Perspektivy doslidzhennya publichnoyi movnoyi osobystosti v aspekti zhanrovoyi ta rehistrovoyi teorii. [Prospects for the study of the public language personality in terms of genre and register theory]. Linguistics, 2017, Nr. 5. pp. 42–54. [in Ukrainian].
7. Kuranova S. I. Taktyky ta pryomy movlennyevoyi diyalnosti yak komponent modelyuvannya dyskurs-portreta movnoyi osobystosti [Tactics and methods of speech activity as a component of modeling the discourse portrait of a language personality]. Language: classical – modern – postmodern. 2018, Issue 4, pp. 33–47 [in Ukrainian].
8. Romanchenko A. P. Elitarna movna osobystist u prostori naukovooho dyskursu: komunikatyvni aspekty: monohrafiya. [Elite linguistic personality in the space of scientific discourse: communicative aspects: monograph]. Odessa Odessa National University named after I. I. Mechnikov, 2019, 541 p. [in Ukrainian].
9. Petlyuchenko N. V. Prosodychni ta kinetychni parametry movlennya kharyzmatychnoho politychnoho lidera. [Prosodic and kinetic parameters of speech of a charismatic political leader]. Lviv Philological Journal, 2017, Nr. 1, pp. 61–65 [in Ukrainian].
10. Petlyuchenko N. V. Kharyzmatyka: movna osobystist i dyskurs: monohrafiya. [Charisma: language personality and discourse: monograph]. Odessa: Astroprint, 2009, 464 p. [in Ukrainian].
11. Samchuk L. S. Movna osobystist yak katehoriya sotsialnoyi filosofiyi: dys. kand fylosof. nauk. [Language personality as a category of social philosophy: dissertation of the candidate of sciences in Philosophy]. Odessa, 2021, 185 p. [in Ukrainian].
12. Sedov K.F. Diskurs i lichnost: Evolyutsiya kommunikativnoy kompetentsii. [Discourse and Personality: The Evolution of Communicative Competence]. M. : Labyrinth, 2004, 320 p. [in Russian].
13. Seryakova I. I. Neverbalnyy znak kommunikatsii v angloyazychnykh diskursivnykh praktikakh. [Non-verbal sign of communication in English discursive practices]. Kiev : Publishing center of Kiev National Linguistic University, 2012, 280 p. [in Ukrainian].
14. Soloshchuk L. V. Verbalni i neverbalni komponenty komunikatsiyi v anhlo-movnomu dyskursi. [Verbal and nonverbal components of communication in the English discourse]. Kharkiv : Constanta. 300 p. [in Ukrainian].
15. Susov I.P., Aristov S.A. Kommunikativno-kognitivnaya lingvistika i razgovornyy diskurs. [Communicative-cognitive linguistics and colloquial discourse]. URL: <http://homepages.tversu.ru/~susov/Aristov.htm>, 1999, 11 p. [in Russian].
16. Sukhikh S.A., Zelenskaya V.V. Pragmalingvisticheskoye modelirovaniye kommunikativnogo protsessa. [Pragmalinguistic modeling of the communicative process]. Krasnodar: Kuban University Publishing House, 1998, 276 p. [in Russian].
17. Shevchenko I. S. Lyubov k slovu: filologicheskiye zametki v chest yubileya professora V. A. Kukhareno: sbornik nauchnykh statey. [Intersubjectivity in the categories of discourse]. Love for the word: philological notes in honor of the anniversary of Professor V. A. Kukhareno: collection of scientific articles. Odessa : KP OMD, 2018, pp. 268-275 [in Russian].
18. Baxter J. Positioning language and identity. 2016. URL: <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9781315669816.ch2>
19. Guilford J. P. The Nature of Human Intelligence. 1967. <https://vikent.ru/enc/1802/>.
20. Soloshchuk L. V. The Processes of Diversification of the Non-verbal Communicative Components in the Modern English Discourse. Cognition, communication, discourse. 2020, № 21, pp. 50–60. URL: <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home> <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2020-21-04>
21. Suci L. Advances in Discourse Analysis. 2019. InfoTech. 118 p.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Christie A. The A.B.C. Murders: A Hercule Poirot Mystery. 1936. URL: https://www.academia.edu/16441497/The_ABC_Murders
2. Christie A. Body in the library. Pearson Education, 2008. 92 p. URL: http://detective.gumer.info/anto/christie_27_2.pdf
3. Christie A. The Murder at the Vicarage. Harper: Collins, 2010. 304 p. URL: http://detective.gumer.info/anto/christie_33_2.pdf
4. Christie A. The Mystery of the Spanish Chest. 1926. URL: <https://litportal.ru/avtory/agata-kristi/kniga-the-mystery-of-the-spanish-chest-a-hercule-poirot-short-story-823462.html>
5. Christie A. The Mysterious Affair at Styles. 1920. URL: <https://www.f.waseda.jp/glaw/CLASSES/MysteriousAffairAtStyles.pdf>